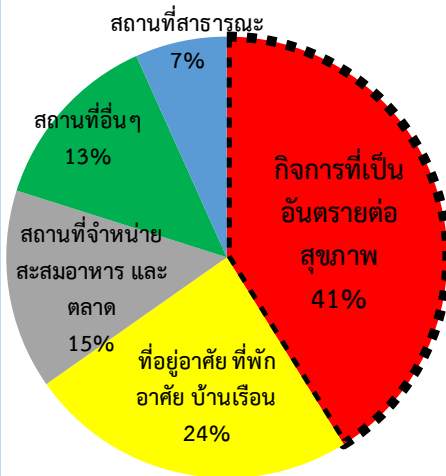
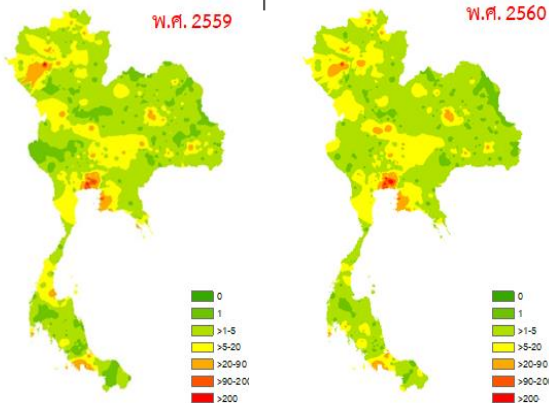

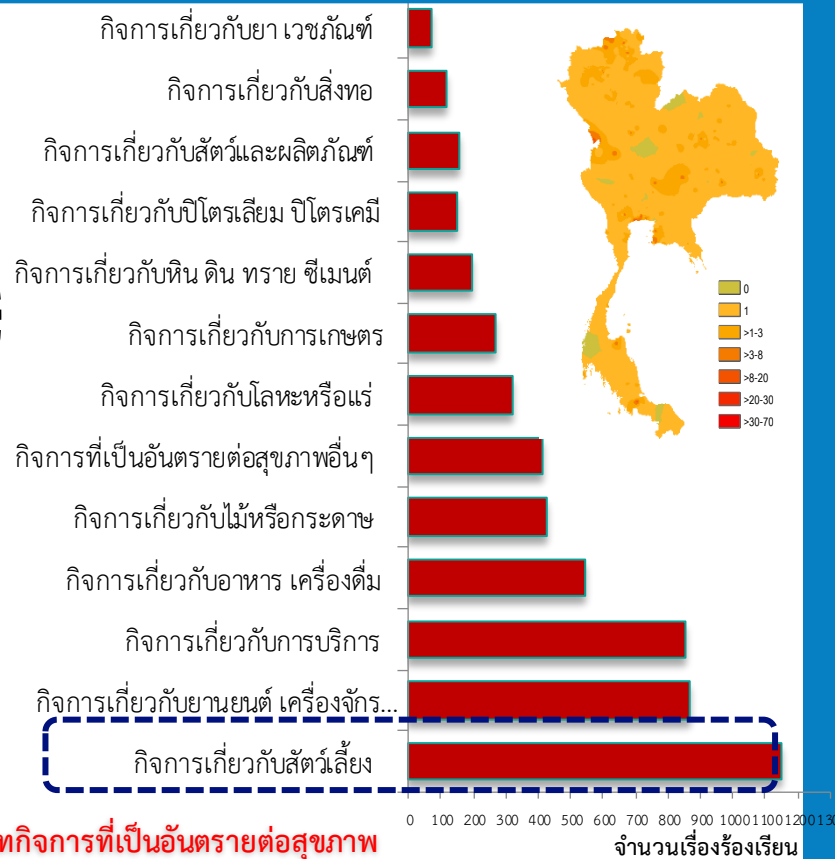
ข้อมูลสถานการณ์ มาตรฐาน และกฎหมาย
ประกอบการพิจารณา (ร่าง) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข
เรื่อง กำหนดระยะห่างและหลักเกณฑ์การควบคุมป้องกันเหตุรำคาญ
หรือผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพในสถานประกอบกิจการ
การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัญหาเหตุรำคาญของประเทศ

แหล่งที่ก่อให้เกิดปัญหาเหตุรำคาญ

ที่มา: กรมอนามัย

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัญหาเหตุรำคาญของประเทศ

- สถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ **ประเภทกิจการเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์** **ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนมากที่สุด** โดยหนึ่งในกิจการที่มีการร้องเรียนผ่านหน่วยงานและสื่อต่างๆ เป็นประจำ ได้แก่ **การประกอบกิจการเลี้ยงสุกร**
- อันเป็นผลมาจากการ**ขาดการควบคุมดูแลสิ่งแวดล้อม**ในหลายด้าน เช่น การจัดการมลพิษทางอากาศ น้ำเสีย การเป็นแหล่งแพร่พันธุ์ของแมลงและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค ประกอบกับสถานประกอบการจำนวนมากตั้งอยู่ใกล้ชุมชน **จึงมักก่อให้เกิดปัญหาเหตุรำคาญ**ต่อประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงและส่งผลกระทบต่อสุขภาพผู้ปฏิบัติงานในสถานที่เลี้ยงสุกรโดยตรง
- ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมี**มาตรฐานทางกฎหมายในการควบคุมดูแลสถานประกอบกิจการเลี้ยงสุกรเป็นการเฉพาะ** เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสุขภาพประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สถานการณ์การเลี้ยงสุกร

ภาพรวมการเลี้ยงสุกรของประเทศ

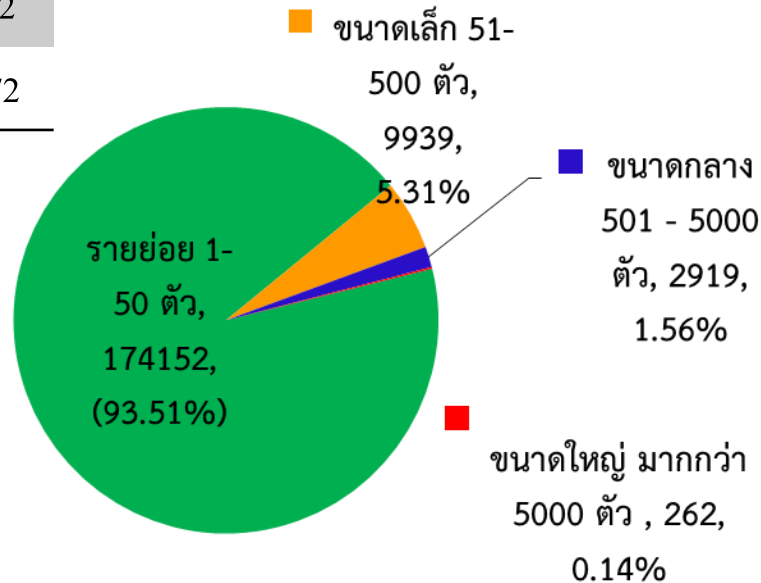
จำนวนเกษตรกร (ราย)

ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562
180,606	184,717	187,272

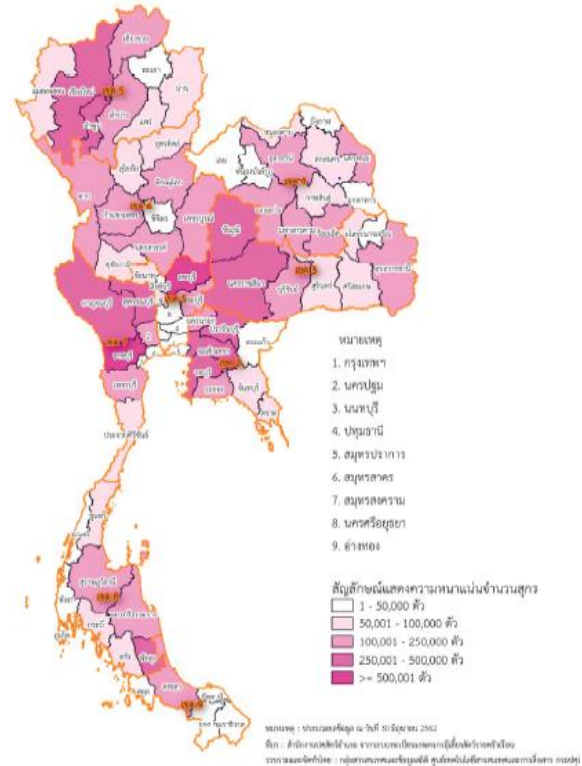
จังหวัดที่มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมากที่สุด (ปี 2562)

1. เชียงใหม่ 15,376 ราย
2. แม่ฮ่องสอน 9,461 ราย
3. ศรีสะเกษ 7,746 ราย
4. อุบลราชธานี 7,606 ราย
5. ตาก 7,566 ราย

สถิติจำนวนสุกรปี 2562

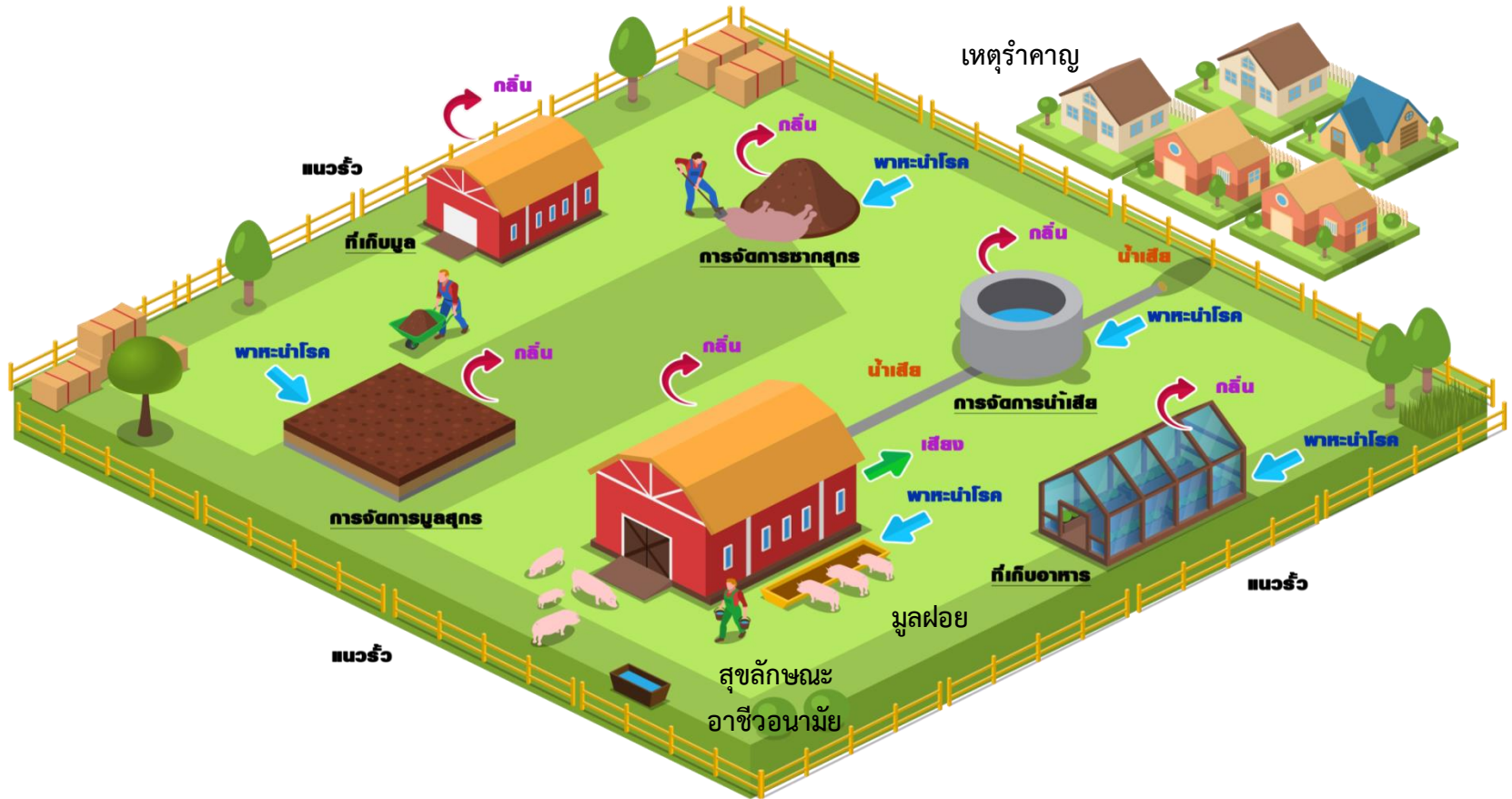

แผนที่แสดงความหนาแน่นของจำนวนการเลี้ยงสุกรรายจังหวัด ปี 2562

ที่มา: กรมปศุสัตว์; <http://ict.dld.go.th/>

ลักษณะกิจกรรม/กระบวนการเลี้ยงสุกร

ปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและปัญหาเหตุรำคาญจากการประกอบกิจการ

ปัญหากลิ่นรบกวน

กลิ่นจากมูลและปัสสาวะ

กลิ่นจากการบำบัดของเสีย/น้ำเสีย

กลิ่นจากเศษอาหารตกค้าง

กลิ่นจากตัวสุกร

กลิ่นจากมูลสัตว์

- กลิ่นมูลและปัสสาวะโดยตรง
- การหมักหมมของมูลและปัสสาวะรวมถึงเศษอาหารที่ตกหล่นและหมักหมมในคอก
- กลิ่นจากลานตากมูลสด หรือบ่อเก็บมูลที่มีลักษณะเป็นบ่อเปิดหรือชำรุดภายใต้สภาพการหมักแบบไร้อากาศ

การจัดการซากสุกรไม่ถูกสุขลักษณะ

กรณีที่มีการกำจัดซากสุกรที่ไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น การนำซากสุกรไปทิ้งในพื้นที่เปิด หรือนำไปหมักในระบบเปิดจะทำให้เกิดกลิ่นรบกวนที่รุนแรงและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวันได้

กลิ่นจากตัวสุกร

- ความสะอาดของตัวสุกรมีความสัมพันธ์กับความแรงกลิ่นอย่างมีนัยสำคัญ (กรมอนามัยและมหาวิทยาลัยมหิดล, 2561)
- ตัวสุกรสกปรก เช่น กรณีที่สุกรไม่ถ่ายมูลในส่วนน้ำแต่ไปถ่ายบริเวณอื่นของพื้นคอก โดยเฉพาะบริเวณที่ชื้น เมื่อสุกรไปนอนเล่นก็จะทำให้ตัวสุกรมีคราบมูล และเศษอาหารที่หมักหมมเกาะติด ส่งผลให้ความแรงกลิ่นเพิ่มขึ้น

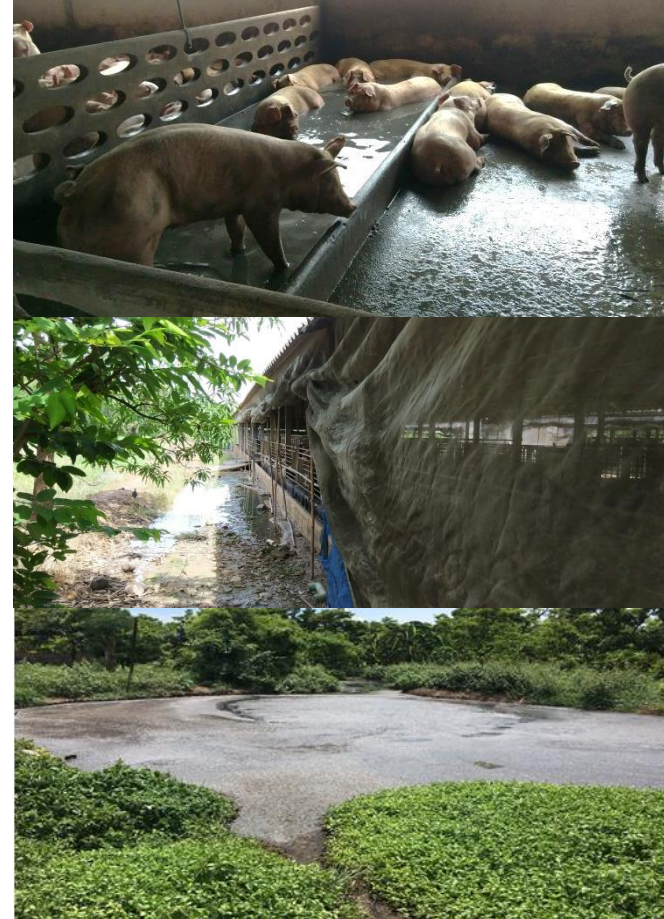
กลิ่นจากการรวบรวมและบำบัดน้ำเสียที่ไม่มีประสิทธิภาพ

- รางระบายน้ำเสียหรือบ่อพักน้ำเสียมีการหมักหมมของมูลสุกรและสิ่งสกปรกอื่น
- ผิวน้ำบ่อพักหรือบ่อบำบัด มีการปั่นป่วนจากปลายท่อจนทำให้กลิ่นเหม็นเกิดการฟุ้งกระจาย
- ระบบบำบัดน้ำเสียรองรับปริมาณน้ำเสียมากกว่าค่าที่ได้ออกแบบไว้
- ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียแบบไร้อากาศชำรุดหรือการปิดคลุมระบบบำบัดน้ำเสียแบบไร้อากาศไม่มิดชิด

น้ำเสีย

- ส่วนใหญ่มีแหล่งกำเนิดจากโรงเรือน เช่น น้ำล้างทำความสะอาดคอก น้ำฉีดล้างตัวสุกร น้ำจากระบบส้วมน้ำ น้ำจากรางระบายน้ำเสียภายในโรงเรือน
- ความสกปรกของน้ำเสีย ขึ้นอยู่กับความสกปรกของโรงเรือน และวิธีการทำความสะอาดโรงเรือน
- หากไม่มีการจัดการที่เหมาะสมอาจส่งผลให้เกิดเหตุรำคาญ และอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้ เช่น การปนเปื้อนในการอุปโภคและบริโภค การเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรครวมถึงปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมอื่น

แมลงและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค

- เกิดจากการจัดการมูลสุกร ซากสัตว์ รวมถึงการจัดเก็บอาหารสุกรอย่างไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น การตากมูลสด การทิ้งซากสุกรในพื้นที่เปิด การจัดเก็บอาหารสุกรไม่มีมิดชิด จะดึงดูดให้แมลงและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค ได้แก่ แมลงวัน หนู ยุง
- กรมอนามัยและมหาวิทยาลัยมหิดล (2562) ได้ทำการศึกษา พบว่า สภาพกายภาพของสถานที่เลี้ยงสุกรเสี่ยงต่อการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หนู ร้อยละ 70 ของสถานประกอบการ

ฝุ่นละอองในโรงเรือน

- ส่วนใหญ่มาจากขณะให้อาหารและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ
- ฝุ่นเหล่านี้มักแขวนลอยในอากาศ หรือติดตามโครงสร้างโรงเรือน รวมถึงพัดลมระบายอากาศ
- หากฝุ่นมีปริมาณมากจะทำให้ความแรงกลืนเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากสารที่มีกลิ่นสามารถดูดซับบนอนุภาคเหล่านี้ได้

เสียงรบกวน

- จากการศึกษาวิจัยของกรมอนามัย ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล (2561) พบว่า ฟาร์มสุกรทั้งหมดที่สำรวจ จำนวน 30 แห่ง มีค่าระดับเสียงเฉลี่ย 1 ชั่วโมง (Leq 1 hr.) อยู่ในช่วง 50-62 dB(A) เฉลี่ย 57.4 dB(A)
- แหล่งกำเนิดเสียงมาจากเสียงจากสุกร และเสียงจากเครื่องจักรและอุปกรณ์ ต่างๆ เช่น พัดลมระบายอากาศ

ระดับเสียงจากกิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสุกร (Environment Agency, 2002)

แหล่งกำเนิดเสียง	ระดับความดังเสียง (dBA)
โรงเรือนสุกรขุนแบบ hand feeding (วัดภายในโรงเรือน)	93
โรงเรือนสุกรแม่พันธุ์แบบ hand feeding (วัดภายในโรงเรือน)	99
โรงผสมอาหาร (วัดภายในโรงเรือน)	90
โรงผสมอาหาร (วัดภายนอกโรงเรือน)	63
พัดลมระบายอากาศ (วัดภายนอกโรงเรือน)	43
รถบรรทุกอาหาร (วัดระยะห่างจากรถ 5 เมตร)	92
เครื่องฉีดล้างแรงดันสูง (วัดระยะห่างจากปั๊ม 5 เมตร)	88

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Schiffman et al (1995) พบว่า ประชาชนที่อาศัยใกล้กับฟาร์มที่เลี้ยงสุกรเป็นจำนวนมากจะมีความตึงเครียด หดหู่ โกรธ ฉะฉานและเหนื่อยล้ามากกว่าประชาชนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

Schiffman (2001) ได้ทำการตรวจวัดสารเคมีที่เกิดจากฟาร์มสุกรในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย และสามารถตรวจวัด VOCs ถึง 331 ชนิด แม้ว่าสารแต่ละชนิดถูกตรวจพบที่ปริมาณความเข้มข้นต่ำๆ แต่ผลเสริมฤทธิ์ของสารมากกว่า 100 ชนิดก่อให้เกิดความเข้มข้นกลิ่นที่รุนแรงและเกิดการระคายเคือง

Hooiveld et al (2015) ได้ศึกษาความรำคาญและสุขภาพของประชาชนจำนวน 753 คน ที่อาศัยใกล้กับฟาร์มเลี้ยงสุกร สัตว์ปีกและวัว พบว่า จำนวนของสัตว์มีความสัมพันธ์กับเหตุรำคาญในด้านกลิ่นและสุขภาพโดยภาพรวมเกี่ยวกับการหายใจ ระบบทางเดินอาหาร ระบบประสาทและกลุ่มอาการที่เกี่ยวข้องกับความเครียด

กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ในประเทศ

- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- เหตุรำคาญ
- กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

กระทรวงสาธารณสุข

กฎหมาย

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
- มาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง
- มาตรฐานค่าความเข้มข้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กฎหมาย

- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย พ.ศ. 2542
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติการที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

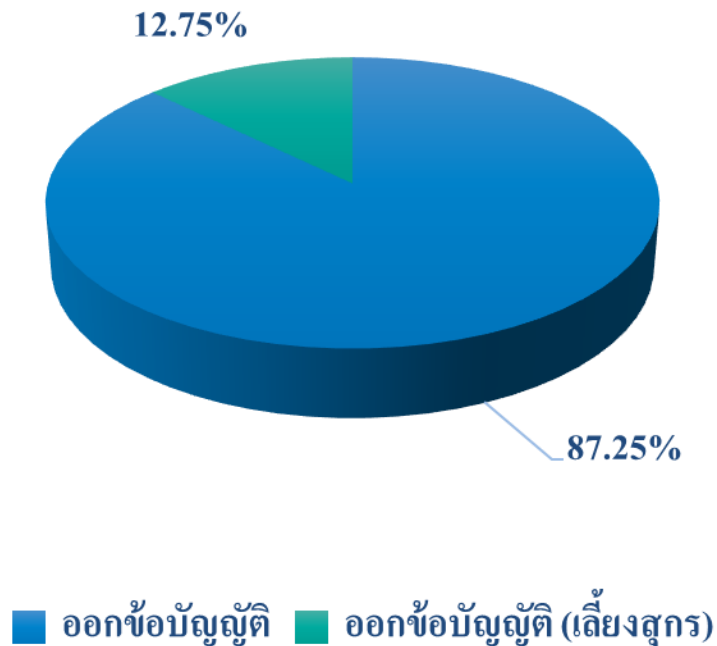

สมัครใจ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- หมวด 5 เหตุรำคาญ
- หมวด 7 กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดประเภทหรือขนาดของกิจการ และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ขออนุญาตจะต้องดำเนินการก่อนการพิจารณาออกใบอนุญาต พ.ศ. 2561
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2561
- ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามความในมาตรา 32
- คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข ฉบับที่ 3/2549 เรื่อง การควบคุมกิจการเลี้ยงสุกร

การออกข้อบัญญัติในการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ผลการสำรวจข้อมูลการออกข้อบัญญัติในการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2562

- เทศบาลที่ให้ข้อมูล จำนวน 689 แห่ง
- เทศบาลที่ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพมีจำนวน 575 แห่ง
- เทศบาลที่ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น สำหรับควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทการเลียงสุกร จำนวน 84 แห่ง

กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้ง จากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร พ.ศ.2548
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดให้การเลี้ยงสุกรเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานค่าความเข้มข้น ของอากาศเสียที่ปล่อยทิ้งจากสถานที่เลี้ยงสัตว์ พ.ศ. 2556 (กำหนดมาตรฐานค่าความเข้มข้น ไม่เกิน 30 หน่วย (OU))

กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการเลี้ยงสุกร จำนวน 3 ฉบับ (สมัครใจ)

- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย พ.ศ. 2542
- ระเบียบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกรของประเทศไทย พ.ศ. 2542
- ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร: แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติการที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงคมนาคม

มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการเลี้ยงสุกร

ประกาศกรมเจ้าท่า ที่ 49/2554

เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร

กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ตารางที่การเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ในสหรัฐอเมริกาในมลรัฐที่มีการเลี้ยงสุกรมากที่สุด

รัฐ	กฎหมายกักกัน	ระยะถอยร่น	การขออนุญาต	ประชาชนพิจารณา	การอบรม	ข้อกำหนดการใช้มูลสัตว์บำรุงดิน
IA	×	750-2,500 ft	✓	✓	✓	✓
IL	×	0.25-1 mile	✓	✓	✓	✓
IN	×	×	✓	×	×	×
KS	×	1,320-16,000 ft	✓	✓	✓	✓
MN	×	×	✓	×	×	×
MO	✓	1,000-3,000 ft	✓	✓	✓	×
NC	×	75-5,000 ft	✓	×	×	✓
NE	×	1,000 ft	✓	✓	×	×
OH	×	×	✓	×	×	×
OK	×	0.25-3 miles	✓	✓	✓	×

- มลรัฐจำนวน 44 รัฐ จาก 50 รัฐ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์ในปริมาณมาก (Concentrated animal feeding operations; CAFO)
- การกำหนดระยะถอยร่น : มลรัฐจำนวน 20 รัฐ ได้กำหนดระยะถอยร่นของฟาร์มเลี้ยงสัตว์จาก 50 - 16,000 ฟุต ขึ้นอยู่กับแหล่งกำเนิดกลิ่น เช่น ลักษณะโรงเรือนบ่อบำบัดน้ำเสีย หรือประเภทของสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียง เช่น โรงเรียน บ้าน สวนสาธารณะหรือชุมชน
- การอนุญาต : การขออนุญาตก่อตั้งฟาร์มเลี้ยงสัตว์เป็นวิธีการที่ใช้ทั่วไป ซึ่งมลรัฐจำนวน 41 รัฐมีระบบการขออนุญาต
- การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน : มลรัฐจำนวน 21 รัฐ อนุญาตให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชน

กฎหมายและมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

ต่างประเทศ

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับฟาร์มเลี้ยงสุกรในสหภาพยุโรป

คณะกรรมการการยุโรป (The European Commission) ได้ประกาศแนวทางด้านเทคนิคที่ดีที่สุด (Best Available Technique; BAT) ตาม Commission Implementing Decision (EU) 2017/302 ภายใต้คำสั่ง 2010/75/EU ของรัฐสภายุโรปและสภาท้องถิ่น ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2010 โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุกรภายในโรงเรือน 2 ส่วน คือ มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อสรุปแนวทางทั่วไปของเทคนิคที่ดีที่สุด
(General BAT Conclusions)

ส่วนที่ 2 ข้อสรุปแนวทางด้านเทคนิคที่ดีที่สุดสำหรับการเลี้ยงสุกรจำนวนมาก